

HRANICE MEZI DRUHY DIVADLA SE SETŘELY

Rozhovor s odborným lektorem Michalem Zabálkou

V lektorském sboru Pikniku Volyně jsi nováčkem. Přijal jsi tuto roli s obavami, nebo nadšením?

Na jednu stranu jsem byl velmi zvědavý, protože jsem ve Volyni nikdy nebyl. Jen když mi bylo asi deset let, projížděl jsem tu cestou ze Šumavy, ale to se úplně nepočítá. Těšil jsem se na přehlídku, protože jsem měl spoustu zpráv, jak je to tady příjemné. To můžu zatím jediné podepsat. Na druhou stranu pro mě je vždycky velmi stresující nastoupit do poroty v sále, který neznám, s lidmi, se kterými jsem ještě neporotoval. A kromě Aleše Bergmana jsem ještě takhle úzce nepracoval s nikým. Zároveň se teprve učím nenechat se vykojet třeba tím, že jsme snímání mikrofonem, který mi se setinovým zpožděním vrací vlastní hlas. Jsem takový lehce neurotický, tak mě to většinou trochu roztěká, ale snažím se s tím nějak zápasit.

Jestli tomu rozumím, bereš lektorský sbor jako kolektiv a jeho společné dílo.

Ano, protože to neumím jinak brát. Vždy se snažím vnímat, jakým způsobem to, co říkáme, působí na soubor, jestli si z toho mohou něco brát. Jestli neřekneme něco, co je třeba urazit. Pokaždé trochu trpím, jestli se to daří nejenom mně osobně, ale i lektorskému kolektivu.

Vnímáš za poslední roky nějaký trend, který charakterizuje amatérské divadlo?

Jsem nepřítel obecných konstatování, abych řekl pravdu. Nicméně jednu dobu jsem měl dojem, že amatérské divadlo je hrozně odtržené od dění v profesionálním divadle. Že se amatéři programově tváří, jako by se jich netýkalo a nezajímalo je. Že si jedou svou linii. Přišlo mi, že profesionální divadlo má prostřednictvím spousty lidí, kteří jezdí po přehlídkách do porot a jako lektori seminářů, mnohem větší povědomí o amatérské scéně, než naopak. Do jisté míry si to myslím doteď, i když na amatérském jevišti více vidíme díla lidí, kteří jsou poučení diváci a je vidět, že mají profesionální divadlo nakoukáno. Ostatně viděli jsme Pankrác' 45, kdy tvůrce oslovil text, který viděli inscenovaný ve Švandově divadle. Tvůrci čtvrtého muzikálu Cyrano, jak jsem zjistil, mají neskutečně nakoukáno a načtenou muzikálovou literaturu. Takže už snad víc amatérská scéna nečerpá jen sama ze sebe, ale kouká se, kde se co děje.

Má vlastně amatérské divadlo oproti profesionálnímu nějaký benefit, konkurenční výhodu?

Dobře nastavené amatérské divadlo bude mít věrnější diváčkou

základnu, než kamenné profesionální divadlo. Taky by si člověk řekl, že výhoda oproti profesionálům bude v tom, že nemusí až tak moc myslet na kasu a že může být dramaturgicky odvážnější, ale to je otázka. Spousta souborů řeší nájmy sálu nebo energie jako profesionálové. Díky své někdejší práci v agentuře Aura-Pont jsem vedl seminář o dramaturgii a autorském právu a většinu času jsme mluvili o licenčních problémech. Kolikrát si člověk neuvědomí, kolik do práv soubory, které se snaží mít vše vyřešeno a v pořádku, investují peněz a doufají, že se jim to nějakým způsobem vrátí.

Hodně souborů pořád nemá vyřešená autorská práva?

Naštěstí se už málokdy stává, že by někdo hrál vysloveně černotu.

V agentuře už tedy nepracuješ, co tě teď živí?

Vždy jsem toho dělal víc. Už se ale nevěnuju divadelní kritice.

Pročpak?

Nepsal jsem snad marně, ale zjistil jsem, že na tu práci nemám buňky. Vždycky mě strašně mrzelo, když někdo měl pocit, že jsem mu ublížil. A ačkoli jsem se snažil upozorňovat hlavně na to, co se kde děje zajímavého a co stojí za to vidět, psát se tak pořád nedá a občas člověk nějaký stěr napsat musí. Pár lidí se urazilo a mně to vadí, protože to nechci. A taky jsem díky práci v Aura-Pontu zjistil, že je neudržitelné, abych divadlům prodával texty a zároveň psal o tom, jak je dělají blbě.

POHLED ŠESTI ŽEN A KAŽDÝ ÚPLNĚ JINÝ

Rozhovor s režisérkou Janou Mifkovou

Není úplně jednoduché najít kvalitní text jen pro herečky. Jaká byla vaše cesta k textu Marty Kinské?

Já a tři děvčata jsme se byly podívat na představení Pankrác '45 ve Švandově divadle. Holky to tak nadchlo, že jsme hned po představení zašly za režisérkou a autorkou textu. Oslovily jsme ji, zda by nám scénář nepůjčila. Řekla, že pokud nás to nepustí přes léto, tak nám scénář půjčí. A holky jí v srpnu samy napsaly. Začali jsme vymýšlet, jak to udělat. V originálním scénáři je pouze pět postav, pět žen v jedné cele. Ale my měli šest holek a jednoho kluka. Nejenže jsme měli tu drzost chtít scénář, ale navíc jsme ji požádali o svolení text upravit. Vysvětlili jsme jí, o jaké úpravy se jedná a ona souhlasila. Tím začala naše spolupráce.

To vám paní Kinská pomáhala i s úpravami?

Ne, to ne. Je prý sama zvědavá, co s tím mladí provedou. Scénář jsme dostali až na konci září. Mezitím jsme studovali hromady knih, zhlédli několik filmových dokumentů. Najednou jsme se začali na herce té doby dívat úplně

jinak. Stejně jako na dobové události. Jak jsou zkrácené v závislosti na úhlu pohledu. Přesně to přináší ta hra. Pohled šesti žen a každý je úplně jiný.

A jak jste došly k postavě bachařky a hlasatele?

Na začátku byly různé verze. Například že tam bude Karl Hermann Frank a s manželkou povedou rozhovory nebo že přidáme jeho výslechy. Nakonec byl Peťa dost smutný, když jsme ho nechaly v roli komentátora – reportéra. Myslíme si, že tak to má být. Aby to zůstalo v energii šesti žen. Šesti kontroverzních žen na velmi úzce vymezeném prostoru.

Ztvárnění herců a jejich životních osudů v době války je v současné době poměrně aktuální téma, které se neobešlo bez živých diskusí a sporů. Jak jste vy přistupovali k postavám Adiny a Lídy?

Tím, že jsme začali studiem dostupných materiálů. Byli jsme překvapení, jak herce a herečky vnímáme na základě černobílých filmů. Pánové ve smokinzích, dámy

nalícené, upravené. Vždy pěkné uhlazené chování. A najednou jsme zjistili, že to není jen to pozlátko. Anetka třeba řešila, jestli ta Lída je opravdu tak naivně blbá, nebo tak vychcaná a umí to tak zahrát. Zuzka třeba tři dny před premiérou prohlásila, že Julii hrát nebude, že je jí špatně z představy, že posílala děti do plynu.

Jak to máte s autorskými právy?

Paní Kinská je naprosto úžasná, já před ní smekám. Vzala v potaz, že se jedná o studenty. Má radost, že se mladí lidé zajímají o taková témata. Práva tedy platit nemusíme. Jediné, co platíme, jsou práva Adině Mandlové. Naštěstí to není nijak dramatické, a zvládne to i ZUŠka.

A měla zájem paní Kinská vaše představení vidět?

Ano, ale bohužel jí to ještě nevyšlo. Měla by přijet teď na konci května na závěrečné absolventské představení. Prý i kdyby trakaře padaly, spadla všechna spojení vlaku, tak doletí třeba i vrtulníkem

Helena Plicková

HVĚZDY V TEPLÁCÍCH

Divadelní hru Pankrác 45 napsala Martina Kinská na tělo konkrétním členkám souboru Švandova divadla. Takový postup v sobě nese navíc příležitost využití konkrétních témat, které si v sobě představitelky přirozeně nesou a jsou schopny postavy samozřejmě obohacovat. V případě DS Pod Maskou vstupují na jeviště herečky výrazně mladší, s ne až tak bohatými životními zkušenostmi – nemají zatím tolik „oždžito“. Nabízí se možnost toto nahradit hereckým komentářem, pohledem na téma očima této generace – jistým odstupem, pochopením, odsudkem, kladením otázek...

Jedná se o fiktivní setkání postav, které vychází ze skutečných událostí. Divák je vtahován do této studie mírně bulvárním příslibem praní špinavého prádla – hlavní celebrity také s sebou přinášejí kufry s osobními věcmi. Velmi brzy jsme ale vyvedeni z omylu. Sice se před námi propírají lechtivé detaily, ty však poslouží jako vodítko k tématům mnohem fatálnějším a obecnějším. Bohužel se souboru, pod nákladem fatických informací a přílišného respektu před tématem lidských životů zmařených totalitními režimy, nedaří zabydlet jeviště lidským a v ideálním případě živočišným jednáním.

Na počátku jsou k sobě autorkou přivedeny „ikony“ – veřejné příběhy známých žen, které se osudově dostaly do soukolí dějinných událostí. Více či spíše méně obstály a hodnocení jejich postojů a činů jsou usazeny v našem kolektivním vědomí. V této části inscenace nesledujeme až tak vztahy a jednání živých lidí, ale spíše výměny informací a snahu o zachování lesku vlastního obrazu. K lidským postojům a hlavně vztahům se nedostáváme. Tato problematická proporce mezi informací a emocí se táhne celou inscenací.

Režisérka Jana Mířková text pro mladý soubor upravila a navíc jej obohatila o postavy bachařky, prezidenta a reportéra. Nejspíš z potřeby zveřejnit na jevišti další fakta, na která během sběru podkladů pro vlastní inscenaci narazila. Tímto zásahem ale dochází k dalšímu zatížení faktografické složky na úkor emocí. Postavy jsou zasazeny do situace, kdy jde o krk, přesto nejsme svědky skutečného zápasu. Většinou sledujeme poctivou snahu o předání závažných faktů, ale až na několik málo momentů nedochází k silnému emočnímu zásahu.

Přestože se ocitáme v uzavřeném hraničním místě, kde dochází k prolomení intimity a osobního lidského prostoru, zůstává herecká interpretace cudná, zadržovaná v „bezpečných“ dimenzích. Nejcitelněji je tento deficit rozeznatelný v situacích s hygienou, jídlem, převlékáním. Využití těchto refrénovitých činností pro tematizování vývoje všech akterek se přímo nabízí.

René Vápeník

Obdivuji, že se do tak těžkého tématu pustili.

Věra, Prachatice

Já vám k tomu ještě nic neřeknu. Jste na mě moc kách. Ale emoce jsou veskrze pozitivní. Jsem rád, že jsem to viděl. Přeju jim hodně štěstí.

Jiří, Prachatice

Moc jsem to nepochopila, ale asi to bylo o historii. No docela dobrý. I mě to pobavilo.

Helena, Písek

Určitě zajímavé. Jen si nejsem jistá, že to všechny naše děti dokázaly ocenit. I když mají ve škole historii, tak pochybuji, že vědí, o co se jednalo. Dospělé to určitě zaujalo.

Irena, Strakonice

Druhá půlka byla určitě lepší než ta první. Asi v ní byl i nějaký klíč k tomu, aby první půlka fungovala lépe. Hrozně moc textu však bylo na úkor výrazových divadelních prostředků.

Štěpán, Česká Lípa

Zajímavé prostředí. Hlavně herečky byly dobré.

Eliška, Písek

Strašně se mi líbily herecké výkony. Celou dobu jsem čekala, co bude. Upoutalo mě to a vůbec jsem se nenudila.

Růžena, Netolice

Obdivuji herečky, protože udržely vážnost tématu.

Andrea, Drahonice

VE SVĚTĚ JE TOLIK KRUTOSTI

Rozhovor s režisérkou a představitelkou Ošetřovatelky Janou Vrzalíkovou

Sestup Orfeův Tennesseeho Williamse je dost náročná hra. Z jakého důvodu jste po textu sáhli vy?

Text jsem souboru přinesla já. Williams se mi hrozně líbí. Chtěla jsem si ho zkusit.

Je to tedy první jeho hra, kterou režirujete?

Ano. V jiných známějších hrách je i menší obsazení. Ale tuto jsem přečetla jedním dechem.

Čím vás text tak nadchl?

Je nadčasový. Snažili jsme se jej i přenést do naší doby. Ale ty okolnosti se neustále opakují. Všem ze souboru jsem se nezavděčila. Někteří se toho nechtěli účastnit. Pět členů je v této hře nových. Je to pro ně i první herecká zkušenost. Například představitelka Belly k nám přišla s tím, že kvůli své práci potřebuje veřejně vystupovat a hrozně se toho bojí. Tak se toho strachu chtěla zbavit. A ono to pomohlo. Zkouší už další věc.

Je to pro vás odbočka z vašeho typického repertoáru?

To bych neřekla. Nikdy jsem nереžirovala vyloženě komedii. Vždy tam bylo něco temnějšího. Ale toto

je úplné drama. Minule jsme tu byli s Jedlíky čokolády od pana Drábka. Měli jsme i Mrzáka inishmanského nebo Muže sedmi sester.

Ono není úplně jednoduché přecíst všechny symboly, se kterými Williams pracuje. Které byly pro vás ty stěžejní, které jste chtěli zdůraznit?

Pro mě je stěžejní to, že v té vesnici, což je celý svět, je tolik krutosti. A společnost odmítá všechny lidi, kteří se odlišují. To je pro mě základní symbol celé inscenace.

Jak jste zmínila snahu o aktualizaci, předpokládám, že to souviselo i s výběrem hudby...

Ano. Nechtěli jsme zacházet úplně do padesátých let. Hudbu nám složil manžel jedné herečky, texty českých písniček jeden z herců. Chtěli jsme něco přízemnějšího, aby to nebyly vyloženě padesátky, šedesátky.

Přítom kostýmově, zvláště v případě šatů, odkazujete na jasnou dobu...

To ano, souvisí, ale ty šaty jsou současné.

Jistě, ale ten styl se přece vrací, původ zůstává stejný.

Ano. Holky ale nemusely nic šít. Prakticky jsme vytáhli to, co bylo doma. Nechtěla jsem inscenaci vyloženě, ani kostýmově, dobově zasadit. Aby si z toho divák vzal, co potřebuje.

Co plánujete do budoucna?

S Williamsem si dáme na chvíli pauzu. Možná se k němu někdy vrátím. Teď bych ráda úplně něco jiného. Máme i autorské hry. Kluk, co hrál Vala, píše. Hrajeme jeho hru už asi dva roky, nyní zkouší novou. Navíc jsme na workshopu zkoušeli pohádku Malá mořská víla, tak se možná pustíme i tímhle směrem.

Helena Plicková

ORFEŮV ÚSTUP

Výběrem Williamsovy hry *Sestup Orfeův* před sebe soubor Břetislav z Břeclavi postavil úctyhodný, především však nelehký úkol. Text s klasickou dramatickou výstavbou nabízí velké herecké příležitosti, ale současně klade vysoké herecké nároky. Především v oblasti psychologického herectví a motivací, kdy v každém okamžiku víme, co si postava myslí a jaký zaujímá postoj k dané situaci. Největší úkoly staví před představitele ústřední dvojice, kteří musí být schopni vystavět a vést vývoj vztahu mezi svými postavami – samozřejmě pod důsledným režijním vedením. Williamsovy texty mají bohatou filmovou tradici a některé herecké výkony jsou dnes již legendární. Jevišťe ovšem na rozdíl od kamery vyžaduje odlišné herecké prostředky. Zde si nevystačíme jen s prostým „nehraním“ – je potřeba najít přesnou, mnohdy velice jemnou stylizaci. Ne zcela úspěšné zvládnutí této základní podmínky je asi největší slabinou břevclavské inscenace.

Režie jako by textu nedůvěřovala beze zbytku. Projevují se v ní tendence popisnou formou dovysvětlovat, uměle vytvářet kolorit. Vzhledem k tomu,

že text v sobě nese dostatek obrazivého materiálu, toto není potřeba – navíc divácká fantazie je často bohatší než sebelepší realizovaná ilustrace přímo na jevišti. Pokud se rozostřuje motivace postav, nejsme inscenací vedeni v napětí a ztěžuje se orientace v peripetiích vlastního příběhu.

Herci motivace v obecné rovině znají, stejně jako základní charakteristiku vztahů, nedochází ale k jejich rozehrávání v plné škále.

Herecké jednání není vedeno vždy na základě režijně důsledně vybudovaných situací, a tudíž existují rezervy v jejich naplnění. Často hercům z obavy o svůj vlastní herecký výkon nezbyvá energie k navázání partnerské spolupráce, výměně energie, a převažují vnější herecké prostředky. Celkově pak jednání nemůže vynítn naprosto konkrétně, sugestivně a autenticky – tedy tak, aby došlo k emočnímu zásahu hlediště.

Zdařilé jsou kostýmy, které vytvářejí východiska pro charakteristiku postav. Jsou u nich zřetelné odkazy na 50. léta v Americe i italské vlivy. Oproti tomu scéna nesplňovala nejvyšší nároky. Nejproblematičtější je prostorové řešení dveří, u kterých se nejčastěji předávají mezi postavami informace, které mají být před ostatními utajeny. Celkově by inscenaci prospělo přesné ohraničení prostoru a všech dveří.

Některá témata zakódovaná v textu nejsou již nejaktuálnější a úplně blízka českému divákovi. Mám na mysli rasovou segregaci na americkém venkově. To samozřejmě neznamená, že by tu byl nulový konotační potenciál, jen bych uvítal současně, moderní tematizování.

René Vápeník

Já nevím, co bych k tomu řekl. To bylo tak nezajímavé a nudné. Chtěl jsem jenom vědět, o čem je ta hra. Myslím, že kdyby to jenom přečetli, udělali scénické čtení, tak bych byl spokojenější a šťastnější. V půlce jsem odešel do restaurace na lívance. Ale protože je neměli, tak jsem se vrátil na druhou půlku.

Roman, Praha

Viděl jsem to před pěti leti od profíků z Plzně, kteří to měli už jenom scénou přehlednější. Tím pádem tam bylo i daleko víc akce. Nebylo to tak pomalé a tak málo dynamické. Ale dva hlavní představitelé mě příjemně překvapili. Toho jsem se obával. Co mi ale vadilo, byl ten český rock 'n' roll. V New Orleans byl divný. A byla tam zbytečná hluchá místa.

Robert, Plzeň

Toto představení jsem dnes viděl podruhé. Takže jsem už mohl vnímat detaily. A rozbřečelo mě to i tak. Hodně silné. Druhá půlka má spád.

Bohumír, Žďár nad Sázavou

Viděl jsem ho už v Hodoníně. V první půlce jsem se moc neorientoval. Takže se mi to moc nelíbilo. Jakmile však přišla druhá půlka, tak jsem si to moc užil a těšil jsem se, až ji uvidím znova. A dneska to byl hodně silný zážitek. Akorát mi uniká, proč tam je ten šaman.

Petr, Žďár nad Sázavou

Ambiciózní představení, které místy vypadávalo z rytmu. Mělo hluchá místa. Možná by nebylo marné krátit. A dopracovat některé herecké výkony.

Pan Tichý, Na Nové

LIDI TO TAKHLE MAJÍ

Rozhovor s režisérkou Michaelou Doležalovou

Vaše představení jsem vnímala jako generační výpověď. Stavěli jste je tak?

Ano. Na začátku jsme měli téma a k němu jsme pak hledali text.

Téma tedy vykryštovalo z debat v rámci souboru?

Soubor vznikl na sociálně pedagogické a teologické vyšší škole, takže členové pracují s lidmi s podobnými problémy, které se v představení objevují. Vychází ze svých zkušeností. Druhou půlku souboru tvoří většinou profesionální sportovci. V debatách jsme vždy skončili u sociálních témat. Zároveň jsme chtěli, aby to bylo moderní. Takový typ divadla máme rádi.

Rozhodně to je zatím nejaktuálnější představení přehlídky. Přitom to není úplně jednoduché.

Není. Ono se to může zdát jako lehký text, ale zdání klame. I pro diváky. U nich záleží na tom, jak to berou. Těch, kteří to vnímají spíše jako komedii, se to vlastně netýká. A diváci, kterých se to týká, to vnímají na druhou stranu jako tragédii. I ten konec někteří vnímají jako pozitivní s výhledem do budoucna. A další tak, že to nemá řešení. Záleží na stavu, ve kterém se právě nacházejí.

Upravovala jste tedy text s ohledem na vlastní zkušenosti herců?

Text upravený je. Přeložila jsem ho ze slovenštiny. Vyškrtali jsme slovenské reálie a politická témata. S politikou jsme nechtěli mít nic společného. Ale stavba textu zůstala. Nic jsme nepřidali. Text se hrál v Divadle v Dlouhé v úpravě Karla Krále. Hráli to jako slovenské čtení. Vycházela jsem z jeho úpravy. Zároveň jsem to ale kombinovala s hlasovým záznamem z VŠMU. Při překladu jsem vycházela i z toho.

Na první pohled se můžete zdát jako nesourodá skupina – profesionální sportovci, sociální pracovníci.

Asi ano, ale je to úžasná skupina. Co mě na tom baví, je, že třeba Lečo je ředitel základní školy, máme ale i úspěšné byznysmeny a na druhou stranu sociální pracovníky, kteří jen tak tak vyjdou do dalšího měsíce. V tom je strašný nepoměr. Jak je hodnotit stát, lidi. Ale v rámci naší skupiny to není vůbec znát.

Přitom vaše téma očividně souzní napříč sociálními vrstvami. Čím myslíte, že to je?

Stát se to může každému. Nezáleží na

úspěšnosti. Mám okolo sebe strašně fajn lidi a přitom jsou solitérní. Nevím, proč to tak je. Někdy se to dá pojmenovat, že se bojí, mají blbou zkušenost, jsou málo průbojní. Myslím, že to je trošku i dobou. Nebo tím, že mají přehnané představy o partnerství. Mám pocit, že v dnešní době, když něco vypadá, že se rozbije, tak se to opustí a neopravuje. Na vztazích se musí neustále pracovat.

Publikum na inscenaci reaguje asi v závislosti na jeho generačním složení.

Vždycky nás potěší, když s námi někdo stráví hezký večer a něco mu to dá. Nedávno jsme hráli a byl tam jedenadevadesátiletý pán, který byl úplně nadšený. Říkal: takhle má vypadat moderní divadlo. Ale je to teda smutný, smutný. Bála jsem se, aby z toho neměl splín. A on prý naopak, já vím, že to lidi takhle mají. Rád si s nimi povídám. A na to konto vyšel ven a vrátil se s partou mladých lidí, které přivedl. A že jdou na pivo.

Helena Plicková

V SAMOTĚ BEZ BAVLNÍKOVÝCH POLÍ

Jedno je potěšující zcela bezesporu: v případě Solitaire.sk/cz jde o inscenaci, která má zřetelné, smysluplné téma, k tématu dobře vybraný text a k textu dobře zvolenou formu. To mě samo o sobě nepřekvapilo, její první volyňskou reprízu jsem totiž neabsolvoval s (po cyranovsku řečeno) čistým štítem. Potkal jsem se s ní shodou okolností na jedné nepostupové přehlídce ani ne před dvěma týdny – byť v podstatně jiném obsazení. Můj ústřední dojem tehdy byl, že text je asi tak ze dvou třetin napsaný moc dobře, vtípně, nápaditě, ale z té zbývající třetiny bohužel do značné míry sděluje o postavách něco, co už o nich víme. Že herci sice solidně vystihují charakter, ale následně už jen hodně málo variiují a nehrají tak dynamicky, jak by bylo dobré, což tuto vlastnost textu jen posiluje. A že se ta jednoduchá forma s minimalistickou scénografií na docela velkém jevišti tak trochu ztrácí.

Můj druhý, tedy volyňský pokus se stal docela povedeným reparátem. Za tou dílčí výhradou k jinak povedenému, právem oceňovanému textu si stojím, ale v ostatních bodech jsem se potěšil. Místní prostor inscenaci ohromně slušel, podtrhl její půvabný, lehce literárně-kabaretní ráz, a celek rázem působil kontaktněji, živěji, dočkal se také mnohem výraznější divácké odezvy. Jistěže bychom mohli v dílčích složkách a dílčích momentech hledat rezervy, pojmenovávat místa, kde by bylo lze dopointovávat a kde jsou třeba i nějaké významové nejasnosti. Na to ale bude čas během semináře a diskuze, které mám v době psaní těchto řádků ještě před sebou – teď pokládám za podstatné sdělit, co jsem sdělil už v úvodu. Že mě těší divadlo, které ví, o čem a proč vzniká, umí si najít obstojně nosný text a umí přijít na to, jak k tomu textu funkčně přistoupit. A nezastírám, že se mě tak nějak týká i to téma samotné: táhne mi zvolna na třicet, žiju sám a nedávno jsem úspěšně vytrvalým nezléváním usušil i kaktus. Koho by tento inzerát zaujal, telefonní číslo poskytnete redakce – a mé foto někde v tomto čísle ostatně najdete také.

Michal Zahálka, mylně též zvaný Martin

Konečně představení, u kterého je jasné, co je tématem. A u kterého je jasné, proč ho soubor hraje.

Petra, Praha

Určitě k zamyšlení.

Anežka, Volyně

Moc se mi to líbilo, ale je to na zamyšlení.

Květuše, Klášterec nad Ohří

Líbilo se mi to moc. Od první třetiny hry jsem měl intenzivní potřebu tu chudinku s kytkama za maminku obejmout.

Honza, Klášterec nad Ohří

Dojmy z představení? Povídání o smutném životě.

Jan, Praha

Líbilo se mi to. Nejvíce se mi líbila ta Pomněnka. Ale asi jsem to úplně nepochopila. Možná je to věkem. Ale nikdy jsem nic podobného neviděla.

Dominika, Žďár nad Sázavou

Zapůsobilo na mě komorní prostředí. Všem to prospělo, jak byli nablízko. Ale asi jsem nepochopila pointu.

Kateřina, Žďár nad Sázavou

Nebylo to divadlo. Ale aspoň jsem konečně poznal, co dělají a proč. Osobně bych to ale celostátní přehlídku nenominoval.

Martin, Praha

SDĚLOVAT NESDĚLITELNÉ A SPOJOVAT NESPOJITELNÉ

Rozhovor s režisérem a autorem dramatisace Johnem Redem

Čím vás oslovil Nezvalův román Valérie a týden divů? Proč jste se pustili do 70 let staré předlohy?

Vyplývá to trochu z toho, co jsme dělali předtím. Hodně činoherní inscenaci Upokojenkyně a ještě před ní Charmsovy pašije, kde jsme si ozkoušeli promítání. A do toho mi kamarádka půjčila knížku a když jsem si ji četl, rovnou my naskakovaly divadelní obrazy. Valérie mi přišla jako výsostně divadelní látka. Propojilo se to s tím, o čem jsem si myslel, že bychom mohli umět, a zároveň čím bychom si rádi odpočinuli od činohry. Něčím poetičtějším, výtvarnějším.

A hned vás napadl i žánr dark cabaretu?

Hodně mě na tom bavilo spojit jen zdánlivě nespojitelné. Cosí dark cabaretového v předloze ale je. Navazuje to na sebe. Gotický román, jak se někdy žánr Valérie označuje, a dark cabaret k sobě mají blízko.

Dark cabaret se inspirovuje i německým kabaretem dvacátých let.

I vy jste tady hledali?

Naší inspirací byly spíše anglicky zpívající kapely, věnující se tomuto žánru. Když se zadá do vyhledávání dark cabaret, dá se jich dost nalézt.

Angličtina v hudbě a poetická Nezvalova čeština společně na jevišti mě hodně zaujala.

Mně právě přišel kontrast angličtiny k zdánlivě nedotknutelné české látce hodně zajímavý. Navíc písničky, které jsme si dali, s tématem rezonují. Když se podaří spojit něco takhle vzdáleného a má to vůči sobě něco, co funguje, mám z toho vždycky radost. To je princip poezie, že se sděluje nesdělitelné a spojuje nespojitelné.

I ty cizojazyčné skladby jsou vaším dílem?

Ne, ne. Jsou to skladby skupiny Dresden Dolls a zpěvačky Dillon. Snad je to v programu dobře napsáno.

Víte, pro někoho, kdo tuhle hudbu nezná, by klidně mohla skupina Dresden Dolls být vaše mystifikace.

To je vlastně pravda. Ale dá se to na in-

ternetu ověřit. Tak aspoň píseň Slepíci mor je výsostně naše.

Píšete vždy texty rovnou jako obrazy či inscenaci, jako v případě Valérie? Nebo někdy vznikne text a až na jevišti jeho scénická podoba?

Byl jsem několikrát požádán, abych napsal divadelní text. Ale to vůbec neumím. Když něco vymyslím, tak mi rovnou naskakují obrazy, scénické provedení, scénografie. Text sám o sobě mi nic neříká, zajímá mě divadelní provedení.

Vaši předchozí hru Upokojenkyně hraje současně několik divadel. Těší vás zájem amatérských kolegů o vaši práci?

Těší mě to, ale vždycky je to pro mě náročné. Neumím se odpojit od svého divadelního provedení a obrazů a když na to koukám, tak mě tam jiné věci ruší. Ale s tím se musí člověk smířit.

Martin Rumler

KDYBY JEN LATRINA! ONA TO KONGENIALITA!

Proslulý či přímo legendární divadelní soubor V.A.D. Kladno, který se dlouhodobě vyznačuje originálním přístupem k divadlu, objevnou divadelní estetikou a hledáním nových forem, tentokrát sáhnul po předloze ještě proslulejší a legendárnější, když své inscenační postupy – ve své souborové mutaci Latrina Magika - propojil s jedním z nejvýznamnějších děl českého surrealismu, a sice s Valerií a týdnem divů Vítězslava Nezvala. A nutno ihned na úvod podotknout, že se bez nadsázky jedná o spojení přímo kongeniální! Neboť spletité obrazy plné překapivých zvrátů, které Nezval dokonale popisuje slovy a útočí jimi na otevření naší snové představivosti, soubor adekvátně k předloze adaptuje na jeviště vynalézavými scénickými prostředky. Vzniká tak surrealismus scénický/scénicko-básnický – a je jen na každém divákovi, do jaké míry se dokáže na jeho vlně temně i rozverně poetických obrazů zhoupnout, nakolik se nechá ke společné krasojízdě svést a na turbulentním tobogánu dívčího dospívání, revolty a magičnosti během vymezeného týdne svézt.

Hned v úvodu inscenace nám soubor odkryje klíčové inscenační prostředky – živou kapelu a projekci (videomapping), živý herecký projev a ústřední scénografický objekt – rozložitelnou latrinu. Na ní se nejprve zobrazí nápis Dark Cabaret Horror peep show, do které nás Valérie za doprovodu kapely pozve – vejde do latríny. Latrina je zde jednak skvělým ekvivalentem Nezvalova kurníku z předlohy (s následnou hereckou “slepíči” stylizací, doplněnou později dalšími detaily s vejci, projekcemi slepice apod., což vrcholí velkým hudebním číslem Slepíčí mor, který je nejen songem efektním, ale také dějotvorným) a jednak přesmyčkou slavného českého divadelního vynálezu Alfréda Radoka a jeho spolupracovníků Laterna Magika, který byl (a dosud je) postaven na specifickém propojení projekcí a živého herce. Obdivovaná “Laterna” promítaná na latrinu je pak kouzelným surreálným spojením hravě určujícím žánr inscenace. Inscenátoři dokáží s tímto prvkem pracovat technicky velmi přesně – a herci jakoby snadno a hbitě, když se do projekcí ponořují nebo z nich vystupují, dosahují symbiózy hercova těla, scénického vyprávění a technicky vytvořeného obrazu, tedy cíle zmiňované Laterny Magiky. Nutno podotknout, že výtvarné ztvárnění daných projekcí je na vysoké estetické úrovni a spojuje ornament, kresbu, staré kresby hodící se ke starým pověstem s fotografiemi architektury, přitom působí konzistentně, tak jako celá inscenace.

Vše se na jevišti odehrává svěže a autorsky, se vši vážností a pokorou, bez naschválů. Nezval zde neslouží jen jako základ ke svévolné vizionářské výzvě. Inscenátorům se podařilo z jeho prozaického díla vybrat skutečně ty hlavní body v příběhu, nic zásadního na jevišti, myslím, nechybí. Je to vzácná událost, když se podaří převyprávět příběh díla včetně vyvolání jeho ducha a ve shodě s jeho poetikou a v intencích autora dokonce vzniká na jevišti svébytný imaginární svět. Svět, kde vše má své místo a svoji přesnost, kde jednotlivé složky jsou si rovnocenné a nemohou se obejít jedna bez druhé, kde jedna podporuje druhou a násobí svůj účín i formuluje záměry do dostatečné srozumitelnosti – a především svět, kde vzniká chuť ke sdílení a následný zážitek. Zůstává pak po představení v okolí příjemno, neboť došlo k realizaci záměru, k pochopení, a tedy k harmonii hlediště a jeviště, k čemuž po celou dobu hodinového představení spěla ona harmonie inscenačních složek. Bylo by tedy již jen kontraproduktivní vyjmenovávat jednotlivé detailní momenty inscenace – to by zpět do textové roviny svedl jistě jen Vítězslav Nezval. Důležitý je zážitek a prožitek. A ten nastal.

Zdeněk Janál

Spoustu věcí jsme nepochopily, asi v tom neumíme najít pointu. Herecké výkony byly dobré, ale celek jsme nepochopily. Nejsme na tohle nějak zařízené.

Jana a Jana, Volyně

Vše dávalo smysl, bylo to poetické, zábavné, vtipné. Divadelní nápad stíhal divadelní nápad. Oslava hravosti. V.A.D. mě vždy dokážou překvapit. Jsem nadšený a vylepšilo mi to na závěr dnešní zážitky z hlediště.

Martin, Praha

Bylo to krásné. Intenzivní a působivé. Bylo to výborně udělané, přitom to nebylo kvůli efektu, ale mělo to smysl, pasovalo to do sebe. Navíc bez chyb, co se týká projekcí, kdy se kolikrát může stát, že něco neseďí. Do toho skvělá hudba, což je vždy pozitivní.

Eliška a Pavel, Praha a Čkyně

Obrazově to bylo efektní, ale bohužel jsem to asi nepochopila. Ne každý obraz mi něco říkal a dával mi smysl.

Eva, Volyně

Bylo to moc pěkné, bavily mě nápady a bylo jich tam spousta. Práce se scénou byla skvělá, scénografie nápaditá a myslím si, že potenciál zcela využili. Potěšilo mě využití hudby, kterou znám a mám ráda. Bylo v tom však něco krásného co drtí, odvaha a radost z života a smrti.

Jitka, Praha

...dokončení ze strany 1

Zpět k tomu, co děláš.

Překládám divadelní texty z francouzštiny a angličtiny a povedlo se mi pár textů, které se hrají. Teď aktuálně jeden ve velice úspěšné inscenaci, takže z toho mám příjemný podpurný příjem. Od října jsem na částečném úvazku v Divadelním ústavu jako knižní redaktor. To je práce, která mě moc baví.

Co je to za úspěšnou inscenaci, jejíž text jsi přeložil?

Britská hra Vincenc od Torbena Bettse v Klicperově divadle v Hradci Králové. Je to zdánlivě jednoduchá komedie trochu ve stylu Boha masakru. A když vše dobře dopadne, vznikne i jedna velká pražská inscenace. Ale víc neprozradím.

Viděl jsi řadu představení, které jsou v letošním programu Pikniku Volyně. Máš nějakého favorita? Inscenaci, na kterou by se měli diváci těšit?

Záměrně nezmíním nic z toho, co jsem sem poslal z přehlídek, kde jsem byl v porotě. Shodou okolností jsem ale nedávno na nepostupové přehlídce viděl Valérii a týden divů od V.A.D. Kladno, kterou mohli čtenáři vidět včera. To je věc, na kterou se velmi těším, že ji i po tak krátké době uvidím znovu.

V programu letos najdeme snad každý žánr činoherního divadla, muzikál i inscenace na hranici experimentu. Vyhovuje ti to?

Je to přesný obrázek toho, jak je amatérská scéna dramaturgicky pestrá až roztržitá. Myslím si, že některé kusy by mohly být spíše na Šrámkově Písku, což je třeba případ Valérie. Ale na druhou stranu je pro Volyni dobře, že ji uvidí a že je program pestrý a je se kde inspirovat. Žijeme v době, kdy se hranice mezi druhy divadla setřely.

Máš nějaké přehlídky, které jsou pro tebe srdcovou záležitostí?

Z činoherních jsou to dvě, na které jezdím pravidelně. V červném Kostelci je přehlídka, na kterou mě přizvali manželé Císařovi jako élva do poroty. Oběma jim za to moc děkuju. A myslím, že to byl hlavně Mirčín nápad. A druhá přehlídka je v Lomnici nad Popelkou. Tu bych souborům moc doporučil. Je tam pěkné divadlo architekta Oldřicha Lisky a povídání bývá velmi neformální. Tam mi bývá velmi dobře.

Martin Rumler

A co na to FAGI?

Facebook: Fagi

PROGRAM

Sobota 6. května 2017

10.00 (NN) Divadlo poPUD Brno

režie: Jiří Petru

Julia Cho: Archiv jazyků

12.30 Diskuse (*Archiv jazyků*)

14.00 (NN) Divadelní duo ToŤ Praha

režie: Divadelní duo ToŤ Praha

Ladislav Karda, Ondřej Zais: Toť divadlo

15.30 Diskuse (*Toť divadlo*)

16.30 (NN) Rádobydivadlo Klapý

režie: Ladislav Valeš

Marina Carr: U kočičí bažiny

20.00 (NN) Divadlo JakoHost Plzeň

režie: Jana Kubátová

Jordi Galcerán: Grönholmova metoda

22.30 Diskuse (*U kočičí bažiny, Grönholmova metoda*)

Neděle 7. května 2017

10.00 (NN) DS Vrchlický Jaroměř

režie: Jan Sklenář

A. a V. Mrštíkové, M. Krobot, B. Rychlík:

Rok na vsi

13.30 Diskuse (*Rok na vsi*)

14.30 (NN) Divadlo Akorát Praha /

režie: Adéla Červenková

Martin McDonagh: **Mrzák Inishmannský** / Do 15 let nepřístupné

17.00 Diskuse (*Mrzák Inishmannský*)

Zpravodaj XXVI. celostátní přehlídky amatérského činoherního a hudebního divadla Divadelní Piknik Volyně 2017.
Redakce: Helena Plicková, Martin Rumler,
David Slížek. Vydává Volyňská kultura.
Náklad 100 výtisků.